

ו' אב תשע"ח 18 יולי 2018

סומן: א-18-16012

בפנייתך אלינו אנא ציין מספר תיק

לכבוד

מר איל ינון, עו"ד
היועץ המשפטי לכנסת
משכן הכנסת
ירושלים

הנדון: בקשה להוצאת הנחייה לחברי כנסת המתמודדים בבחירות לרשויות המקומיות

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר, (להלן: "התנועה") הרינו מתכבדים לפנות אליך כדלקמן:

1. כידוע, בעוד כשלושה וחצי חודשים, ביום 30 באוקטובר 2018 צפויות להתקיים בחירות לרשויות המקומיות בישראל.
2. נכון למועד שליחת מכתב זה, כבר הכריזו שלשה חברי כנסת באופן רשמי כי יתמודדו בבחירות לרשויות המקומיות, ומפרסומים בתקשורת עולה כי ייתכן וחברי כנסת נוספים יודיעו בתקופה הקרובה על התמודדותם אף הם.
3. אין כמובן פסול בהתמודדות של חברי כנסת ושרים בבחירות לשלטון המקומי, אולם מעבר לשאלות הערכיות כשלעצמן הנוגעות למידת מחויבותו של חבר כנסת מכהן לתפקידו הציבורי (ולמשכורת המשולמת לו בעבור תפקידו זה), שעה שהוא מנהל קמפיין בחירות לרשות מקומית, עולה החשש שמא מתמודדים המשמשים כיום כנבחרי ציבור, ואשר להם גישה למשאבי ציבור האמורים לשמש אותם לצורך תפקידם הפרלמנטרי, יעשו, במודע או שלא במודע, שימוש שלא כדין במשאבי הציבור לשם תעמולת בחירות – ותוך השגת יתרון שאינו חוקי ואינו הוגן על פני מועמדים אחרים.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

4. באשר לחשיבות השוויון בבחירות בין המועמדים השונים, אלו אשר מכהנים בתפקידים ציבוריים כמו גם אלו שאינם, וביחס לפסול שבשימוש במשאבי הציבור שלא למטרה לה נועדו- נביא בהקשר זה את דבריה של כבוד השופטת פרוקצ'יה, כיושבת ראש ועדת הבחירות לכנסת ה-19:

"האיסור לעשות שימוש בנכסי הציבור לצורך תעמולת בחירות הוא בעל משמעות מהותית ורבת חשיבות להגנה על כללי היסוד של חופש בחירות ושוויון הליך הבחירות, שלהם מימד חוקתי במשטר דמוקרטי. הוא מבטא את רעיון היסוד כי ההתמודדות בבחירות חופשיות צריכה לחתור, ככל האפשר, בין היתר, לשוויון האמצעים ויכולת הנגישות לבוחר, שיובטחו לכל המתמודדים. מתן אפשרות למתמודד בבחירות לעשות שימוש בנכסי ציבור, אליהם יש לו נגישות מיוחדת מכוח התפקיד אותו הוא ממלא בפועל, פוגע פגיעה ממשית בערך השוויון בבחירות, בהפלותו לטובה את המתחרה, המכהן במשרה שלטונית עובר לבחירות. פן נוסף של האיסור נובע מהצורך למנוע שימוש בנכסי ציבור למטרת קידום עניינו האישי של מתמודד, שלא לשמו נועדו נכסים אלה שבידי הרשות, מלכתחילה" (תר"מ 2/19 עמי פיינשטיין נ' מר רחמים מלול, מ"מ ראש העיר רחובות (פורסם בנבו, 08.11.2009)).

5. גם המחוקק נתן דעתו לכך, בסעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 [להלן: "חוק דרכי תעמולה"] שכותרתו "איסור שימוש בנכסי הציבור" קובע כך:

"לא יעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים או בנכסים מוחשיים או בלתי מוחשיים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהוננו, ולא יעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה, למעט שימוש כמפורט להלן:

(1) שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור;

(2) שימוש בנכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של שר, סגן שר או חבר הכנסת, או שהועמדו על ידי הרשות המקומית לרשותו של ראש הרשות; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהגבלות על שימוש בנכסים כאמור שהוטלו לפי כל דין או כללי אתיקה".

6. גם היועץ המשפטי לממשלה נדרש לעניין זה, ופרסם את הנחיית היועץ המשפטי מס' 1.1900¹, המתיחסת לסעיף 2א לחוק דרכי תעמולה וקובעת איסור על שימוש בכספי או בנכסי גוף מבוקר, ובכלל זה איסור על פרסומים שיש בהם תעמולת בחירות, לרבות פרסום באמצעות האינטרנט:

"חל אפוא איסור על עשיית שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, במישרין או בעקיפין, בכספי אחד מהגופים האמורים, או בנכסים של הגופים הללו, על פי הסעיף, ובכלל זה איסור על הוצאת פרסומים שיש בהם תעמולת בחירות. האיסור משתרע על פרסום מכל סוג, לרבות דברי פוסט..... או פרסום באמצעות האינטרנט"². [ההדגשות הוספו ע"י הח"מ]

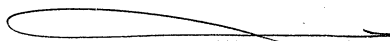
7. כזכור, לפני מספר ימים נאלצה התנועה להגיש עתירת בחירות בנושא כנגד חברת הכנסת רחל עזריה לאחר שזו פרסמה קול קורא המזמין את הציבור לקחת חלק בקמפיין הבחירות שלה, באמצעות כתובת הדוא"ל הרשמית שלה כחברת כנסת, ולרשימת התפוצה אותה אגרה בתפקידה כחברת כנסת מכהן (תרי"מ 61/21 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' חה"כ רחל עזריה ואח').

8. הנה כי כן, ועל מנת לוודא כי חברי הכנסת המתמודדים בבחירות לרשויות המקומיות לא ייכשלו בעתיד, ולא יעשו שימוש אסור במשאבים הנתונים להם, וכן לוודא שאלו אינם זוכים ליתרון לא חוקי ולא הוגן על פני מועמדים אחרים, אנו סבורים כי לקראת הבחירות לרשויות המקומיות ראוי כי הייעוץ המשפטי לכנסת יוציא הנחיות מפורשות המבהירות את האיסורים החלים על חברי כנסת המתמודדים בבחירות לרשויות המקומיות – ולרבות השימוש בנכסי הציבור העומדים לרשותם.

9. לתגובתך בהקדם, נודה.

בכבוד רב,

זהר אלטמן רפאל, עו"ד
המחלקה המשפטית
התנועה לאיכות השלטון

תומר נאור, עו"ד
מנהל המחלק המשפטית
התנועה לאיכות השלטון

¹ "איסור על תעמולת בחירות במימון כספי גוף מבוקר - פרסומים המופצים על ידי משרדי הממשלה" הנחיות היועץ המשפטי לממשלה 1.1900 (תשע"ג).

² שם, סעיף 2 להנחיה.